

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร

นฤมล แสงจันทร์¹, ไพฑูรย์ โพธิ์สว่าง²

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี และ 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ กรอบแนวคิดใช้แนวคิดทฤษฎีของ Norman H. Nie and Sidney Verba ประชากรได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้งอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เขตสายไหม จำนวน 210,454 คน นำมาคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเปิดตารางสำเร็จรูปของเครซี่ และมอร์แกนได้ จำนวน 384 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และค่าเอฟ ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการร่วมกิจกรรมบางอย่างขององค์กร ด้านการลงคะแนนเสียง และ ด้านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตสายไหม กรุงเทพมหานครจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ การมีส่วนร่วมทางการเมือง, สตรี, เขตสายไหมกรุงเทพมหานคร

บทนำ

นับตั้งแต่ องค์การสหประชาชาติ กำหนดให้ปี พ.ศ. 2518 เป็นปีสตรีสากล ได้มีข้อเสนอสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ การเปิดโอกาสให้สตรีพัฒนาศักยภาพอย่างเต็มความสามารถ การส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงและชาย และการสนับสนุนให้สตรีมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ (United Nations, 1975) แนวคิดดังกล่าวส่งอิทธิพลต่อประเทศไทย ทำให้สตรีตื่นตัวต่อบทบาททางสังคมและการเมืองมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การปรับบทบาทของสตรีจำเป็นต้องคำนึงถึงบริบททางวัฒนธรรมและสภาพภาพของสตรีไทยในแต่ละช่วงเวลา เพื่อรักษาความสมดุลของสังคม

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ประเทศไทยได้พัฒนาโครงสร้างการเมืองตามระบอบประชาธิปไตย โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมผ่านการปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และรูปแบบพิเศษอย่างกรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา อย่างไรก็ตาม นักวิชาการเห็นว่าประชาธิปไตยไทยในหลายช่วงเวลาเป็นเพียง “รูปแบบ” มากกว่าสาระสำคัญ เนื่องจากอำนาจทางการเมืองมักกระจุกตัวอยู่ในกลุ่มข้าราชการ ทหาร และนักธุรกิจ ขณะที่ประชาชนยังมีส่วนร่วมจำกัด (Anek, 1995; Riggs, 1966) การเลือกตั้งจึงเป็นกลไกสำคัญที่สะท้อนการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเป็นรูปธรรม หากประชาชนใช้สิทธิอย่างมีความรู้ความเข้าใจ ย่อมส่งเสริมความเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตย (Almond & Verba, 1963)

ในอดีต การเมืองไทยถูกมองว่าเป็นพื้นที่ของบุรุษตามค่านิยมสังคมที่ยกชายเป็นผู้นำ แต่การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา ทำให้บทบาทสตรีขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในระดับท้องถิ่นซึ่งเป็นฐานสำคัญของการพัฒนาประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีจึงเป็นที่สําคัญพื้นฐานและกลไกสร้างความเสมอภาคในสังคม (Phillips, 1995)

จากบริบทดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร เพื่อใช้เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ในการพัฒนาแนวทางส่งเสริมบทบาทสตรีให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับการพัฒนาประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์

- เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร
- เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้งอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร จำนวน 210,454 คน (กรุงเทพมหานคร, 2568) และกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้งอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 384 คน โดยขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการเทียบสัดส่วนของ เครซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 607-610)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม (questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยครอบคลุมตามโครงสร้างของทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาจากเอกสารที่มีอยู่แล้ว พร้อมทั้งได้ทำการปรับปรุงคำถามให้มีความเหมาะสมกับสภาพองค์กร และประชาชน โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตสายไหม กรุงเทพมหานครตามลักษณะตัวแปร คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ลักษณะคำถามเป็นแบบสำรวจ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร 4 ด้านได้แก่ ด้านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ด้านการลงคะแนนเสียง ด้านการติดต่องานของประชาชน ด้านการร่วมกิจกรรมบางอย่างขององค์กร

แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นอัตราส่วนประมาณค่า (rating scale) เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามความคิดเห็นลักษณะคำถามในตอนต้น 2 เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) โดยแต่ละคำถามมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ

ระดับการมีส่วนร่วม	ค่าคะแนนเชิงบวก	ค่าคะแนนเชิงลบ
ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด	5	1
ระดับการมีส่วนร่วมมาก	4	2
ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง	3	3
ระดับการมีส่วนร่วมน้อย	2	4
ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด	1	5

ผู้ศึกษาได้กำหนดเกณฑ์การพิจารณา จะใช้ค่าเฉลี่ยเป็นเกณฑ์แต่ละระดับ จะมีคะแนนอันตรภาคชั้น (class interval) เพื่อแปล การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร การศึกษาในครั้งนี้ได้กำหนดช่วงคะแนนเฉลี่ยเป็น 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์การประเมินผลแต่ละระดับ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= (\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}) \\ &= \text{จำนวนชั้น} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

สรุป และอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ คือ ภาพรวมการมีส่วนร่วมทางการเมือง สตรีในเขตสายไหมมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับมาก และอยู่ในระดับมากถึง 4 ด้าน โดยด้านการติดต่องานของประชาชนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การร่วมกิจกรรมขององค์กร การลงคะแนนเสียง และการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งตามลำดับ ผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ นัฐสุวัชร เล็งกิ่ง (2560) ที่พบว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองไม้แดงอยู่ในระดับมากถึงภาพรวมและรายด้าน 1) ด้านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ผลการศึกษาอยู่ในระดับมาก เนื่องจากสตรีมีส่วนร่วมทั้งการไปใช้สิทธิ การตัดสินใจเลือกตั้ง การได้รับผลประโยชน์ และการกระตุ้นผู้อื่นไปใช้สิทธิเลือกตั้ง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ นัฐสุวัชร เล็งกิ่ง (2560) ที่พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับมากถึง 2) ด้านการลงคะแนนเสียง โดยรวมอยู่ในระดับมาก สะท้อนว่าสตรีมีบทบาททั้งในการลงคะแนนเสียงแสดงออกทางการเมืองตามวิถีประชาธิปไตย พัฒนาความรู้ทางการเมือง และติดตามข่าวสารทางการเมือง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นัฐสุวัชร เล็งกิ่ง (2560) 3) ด้านการติดต่องานของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากสตรีมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ติดต่อประสานงานแทนประชาชน ประเมินผล และได้รับผลประโยชน์จากการติดต่อประสานงานทางการเมือง ผลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ นัฐสุวัชร เล็งกิ่ง (2560) ที่พบว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยสรุป ผลการศึกษานี้สะท้อนให้เห็นว่าสตรีในเขตสายไหมมีบทบาททางการเมืองในระดับที่ค่อนข้างสูง และมีแนวโน้มสอดคล้องกับงานวิจัยในบริบทท้องถิ่นอื่น ๆ ที่ผ่านมาสำหรับการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ โดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้

เอกสารอ้างอิง

- นัฐสุวัชร เล็งกิ่ง. (2560). การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองไม้แดง อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรสาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Almond, G. A., & Verba, S. (1963). The civic culture: Political attitudes and democracy in five nations. Princeton University Press.
- Anek Laothamatas. (1995). A tale of two democracies: Conflicting perceptions of elections and democracy in Thailand. Institute of Southeast Asian Studies.
- Likert, R. (1992). New Pattern of Management. New York, NY: McGraw-Hill.
- Norris, P. (2002). Democratic phoenix: Reinventing political activism. Cambridge University Press.
- Phillips, A. (1995). The politics of presence. Clarendon Press.
- Riggs, F. W. (1966). Thailand: The modernization of a bureaucratic polity. East-West Center Press.
- United Nations. (1975). Report of the World Conference of the International Women's Year. United Nations.
- Verba, S., & Nie, N. H. (1972). Participation in America: Political democracy and social equality. Harper & Row.
- Verba, S., Scholzman, K. L., & Brady, H. E. (1995). Voice and equality: Civic voluntarism in American politics. Harvard University Press.

